

saaledes saa man jo ikke blot paa Landboforholdene, men ogsaa paa Erhvervsforholdene i al Almindelighed, paa Fremme af Handel og Industri. Det er meget interessant. Jeg vilde ønske, at man, naar man vil benytte denne Sammenligning, ikke vilde glemme at se ogsaa paa Haandværk og Handel og Industri med de samme gunstige Øjne, som de ærede Medlemmer nu ville have, vi skulle se paa Landbruget med. Det var vist meget rigtigt, hvad det ærede Medlem her anførte; men naar han saa sagde, at da øste man Penge ud for at fremme det almindelige Arbejde i Samfundet, synes jeg, han maa følge Udviklingen lidt længere frem i Tiden hen efter 1814 og hen ved 1820. Det ærede Medlem vil vist indrømme, at de Resultater, der da fremgik, ikke ere noget, vi skulle ønske os tilbage. At de ere fremkaldte ved de Foranstaltninger, der vare truffene i den af det ærede Medlem antydede Retning i Slutningen af Aarhundredet, tør jeg ingenlunde paastaa, men det er dog et Faktum, at Landbrugets Tilstand i Tyverne var saa elendig som paa nogen Maade muligt.

Jeg mener altsaa, at selv under de nuværende Forhold er der for Staten god Anledning til at gaa frem med Varsomhed, og naar der altsaa paa denne Opgaves forsøgsvis Løsning stilles et Beløb af indtil 5 Millioner til Disposition i 5 Aar, synes jeg, det er et meget anstændigt Tilbud fra Flertallets Side i denne Sal. Det ærede 4de Medlem for 1ste Kreds (Oct. Hansen) fandt, som sagt, at det var alt for lidt, men jeg haaber, at det ærede Medlem endnu vil være i denne Forsamling efter 5 Aars Forløb, saa at han, hvis denne Lov nu kommer ud, vil kunne faa Lejlighed og Anledning til at fortsætte, maaske med et større Beløb, hvis Forsøget er lykkedes, men maaske ikke, hvis det ikke lykkedes, jeg mener dermed, at Sagen jo ikke er afsluttet med, at man nu denne Gang ofrer 5 Millioner eller stiller 5 Millioner til Disposition, thi Meningen er jo, at hvis Forsøget virkelig viser sig at lykkes, som man fortsætte og fortsætte maaske i en større Maalestok. Det ærede 4de Medlem for 1ste Kreds syntes at true med eller at ville antyde, at dette Forslag, som nu ligger for fra Flertallets Side, var et rent socialistisk Forslag, som vilde arbejde Socialdemokraterne i Hænde. Det Raisonnement forstaar jeg ikke, thi vi yde jo inden for de Grænser, vi anse for at være fornuftige, et Bidrag til at faa Sagen fremmet yderligere, end den ad naturlig Vej allerede er fremmet. Jeg vil erindre

om, hvad jeg oplyste ved Sagens anden Behandling, at Antallet af de mindre Landejendomme her i Landet er forholdsvis overordentlig stort, det er over halvandet Hundrede Tusinde, vi have af disse smaa Ejendomme under 1 Tønde Hartkorn, omkring 160,000. Naar man erindrer, at Antallet af alle Ejendomme baade smaa og store i hele Landet i 1895 var opgivet til omtrent 266,000, forekommer det mig, at naar der af disse 266,000 er omtrent 160,000 mindre Ejendomme under 1 Tønde Hartkorn, viser det allerede et Resultat, som er betryggende ogsaa over for den Trusel, det ærede 4de Medlem for 1ste Kreds syntes at antyde, at Landbruget nu ogsaa var udsat for at blive Genstand for socialdemokratiske Bevægelser, og at man vel skulde vogte sig for at blive staaende paa det Standpunkt, man for Tiden indtager. De Indvendinger, der saaledes fra disse ærede Medlemmers Side ere fremkomne imod dette Forslag, som her foreligger fra Flertallets Side, kan jeg for mit Vedkommende ikke tillægge nogen afgørende Vægt. Jeg gentager, det er et Tilbud, der fra Flertallets Side gøres som et Forsøg paa at faa denne Sag fremmet; det er Flertallets Ønske og Haab, at dette Forsøg vil blive gjort og vil blive gjort med Held, og hvis man vil vrage dette Tilbud og enten have alt eller intet, vil Flertallet i den Henseende i hvert Tilfælde være uden Ansvar.

H. N. Hansen: Efter de Udtalelser, som nu ere fremkomne fra den ærede Ordførers Side, er en Del af det, jeg ellers vilde have sagt, bleven overflødig. Jeg ønsker dog at tage Ordet for at begrunde min Stilling yderligere; jeg har allerede antydet den ved Sagens 2den Behandling. En Del af de Ting, som den ærede Ordfører fremførte, vare jo rettede mod Mindretallets Stilling i denne Sag. Jeg synes, at jeg kan tage i alt Fald nogle af dem til Indtægt ogsaa for mine Bemærkninger mod Flertallets Forslag. Maa jeg først nævne, at det, som her ligger for til Behandling, er jo Spørgsmaalet om, hvorvidt man ved Laan til Enkeltmand skal hjælpe Folk til at faa Huse med Jord. Det er Lovforslagets Skikkelse, hvad enten vi se paa Flertallet eller Mindretallets Forslag; det er kun den Form, der ligger for, om man ved Laan fra Statens Side til Enkeltmand skal søge at sætte ham i Stand til at erhverve sig et Hus, og det er den Maade at hjælpe paa, som jeg opponerer imod. Jeg anser mig i visse Maader berettiget dertil, for jeg havde den Ære i sin